

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ІВАНА ФРАНКА**

ЯКУБІВСЬКИЙ ІГОР ЄВГЕНОВИЧ

УДК 347.77/.78.03(477)

**ПРОБЛЕМИ НАБУТТЯ, ЗДІЙСНЕННЯ
ТА ЗАХИСТУ МАЙНОВИХ
ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ**

Спеціальність 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес;
сімейне право; міжнародне приватне право
Галузь знань: 081 – Право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора юридичних наук

Львів – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі цивільного права та процесу юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України.

Науковий консультант: доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України
КОССАК Володимир Михайлович,
Львівський національний університет
імені Івана Франка, завідувач
кафедри цивільного права та процесу

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України
КОХАНОВСЬКА Олена Велеснінівна,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
професор кафедри цивільного права

доктор юридичних наук, професор
ШИШКА Роман Богданович,
Київський інститут інтелектуальної власності
та права Національного університету
«Одеська юридична академія»,
професор кафедри інтелектуальної власності
та цивільно-правових дисциплін

доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України
КАЛАУР Іван Романович,
Верховна Рада України,
народний депутат України

Захист відбудеться 20 грудня 2019 р. о 11 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.051.27 у Львівському національному університеті імені Івана Франка за адресою: 79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14, зал засідань юридичного факультету, ауд. 409.

З дисертацією можна ознайомитися у Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка за адресою: 79005, м. Львів, вул. Драгоманова, 5.

Автореферат розісланий 18 листопада 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради
кандидат юридичних наук, доцент

С. В. Сеник

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Інтелектуальна власність є важливою детермінантою економічного та культурного поступу сучасного суспільства. Результати інтелектуальної діяльності у літературній, художній, науковій, технічній та інших сферах, будучи нематеріальними за своєю природою, становлять основу для повноцінного існування та розвитку як самої людини, так і суспільства загалом. Особливо виразно це проявляється в сучасних умовах зростання значення інновацій, технологічного обміну, створення глобального інформаційного простору тощо.

В Україні за період її незалежності було сформовано відповідну законодавчу базу регулювання відносин інтелектуальної власності. Станом на сьогодні Україна є учасницею багатьох міжнародних договорів у цій сфері, які імплементовані в національне законодавство. Водночас, потребують вирішення питання, що стосуються забезпечення дієвого правового механізму набуття, здійснення та захисту майнових прав інтелектуальної власності. Сказане стає ще актуальнішим з огляду на процеси євроінтеграції, які передбачають необхідність гармонізації законодавства України із правом Європейського Союзу (далі – ЄС). У цьому аспекті варто зазначити, що Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-Членами, з іншої сторони містить значну кількість діючих у межах ЄС правових норм щодо охорони інтелектуальної власності, які мають бути імплементовані у законодавство України.

Подальше удосконалення механізму цивільно-правового регулювання відносин інтелектуальної власності повинно ґрунтуватися на відповідній концептуальній основі. За останні роки у вітчизняній цивілістичній науці проблематиці права інтелектуальної власності було приділено достатньо уваги. Зокрема, на рівні докторських дисертацій досліджені загально-теоретичні аспекти правової охорони інтелектуальної власності (О. В. Кохановська, О. М. Мельник, О. О. Підпригора, Р. Б. Шишка), виникнення прав інтелектуальної власності (О. В. Басай), договірні зобов'язання у зазначеній сфері (А. О. Кодинець), питання захисту прав інтелектуальної власності від плагіату (Г. О. Ульянова), проблеми здійснення та захисту прав на об'єкти промислової власності у сфері господарювання (І. Ф. Коваль, М. Ю. Потоцький). Своєю чергою кандидатські дисертації фокусувались, переважно, на дослідженні прав інтелектуальної власності на окремі об'єкти (кінематографічні твори, твори архітектури, твори образотворчого мистецтва, комп'ютерні програми, фонограми, винаходи, промислові зразки, комерційні найменування, торговельні марки та ін.), певних видів договорів щодо розпоряджання майновими правами на окремі об'єкти (договірні відносини в авторському

праві, ліцензійний договір в патентному праві, ліцензійний договір на використання торговельної марки, договір комерційної концесії тощо), окремих способів захисту прав (відшкодування майнової шкоди, відшкодування моральної шкоди тощо). При цьому на дисертаційному рівні не проводилось комплексного дослідження майнових прав інтелектуальної власності на різні об'єкти у площині як регулятивних, так і охоронних цивільних правовідносин. Проте майнові права інтелектуальної власності, якого б об'єкта вони не стосувалися (літературного чи художнього твору, винаходу, промислового зразка, торговельної марки тощо) становлять окрему категорію суб'єктивних цивільних прав, що характеризуються низкою спільних сутнісних ознак, які проявляються на усіх стадіях правового регулювання – починаючи від їх закріплення у нормах права і завершуючи їх захистом у разі порушення. Ураховуючи сказане, дослідження механізму цивільно-правового регулювання набуття, здійснення та захисту майнових прав інтелектуальної власності є актуальним як з доктринальної позиції, так і з погляду необхідності подальшого удосконалення законодавства України у цій сфері.

Теоретичну основу дослідження склали наукові праці таких учених, як Ч. Н. Азімов, А. А. Амальгенди, Ю. Є. Атаманова, О. В. Басай, І. А. Безклубий, М. М. Богуславський, В. І. Борисова, Ю. Л. Бошицький, В. А. Васильєва, І. В. Венедіктова, Е. П. Гаврилов, М. К. Галянтич, О. О. Городов, В. П. Грїбанов, С. С. Дністрянський, А. С. Довгерт, В. А. Дозорцев, І. В. Жилінкова, В. І. Жуков, Ю. О. Заїка, О. С. Йоффе, І. Р. Калаур, Ю. М. Капіца, І. Ф. Коваль, А. О. Кодинець, В. М. Коссак, А. В. Коструба, О. О. Кот, О. В. Кохановська, О. О. Красавчиков, Н. С. Кузнєцова, О. О. Кулініч, В. В. Луць, Р. А. Майданик, О. Л. Маковський, О. М. Мельник, Н. М. Мироненко, О. М. Огоновський, О. П. Орлюк, О. О. Пиленко, О. А. Підпригора, О. О. Підпригора, М. Ю. Потоцький, З. В. Ромовська, О. П. Сергєєв, С. О. Сліпченко, І. В. Спасибо-Фатєєва, Р. О. Стефанчук, М. К. Сулейменов, Г. О. Ульянова, Є. О. Харитонов, О. І. Харитонова, Г. В. Чурпіта, Г. Ф. Шершеневич, С. І. Шимон, Р. Б. Шишка, О. О. Штефан, О. С. Яворська та ін.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертація виконана в межах науково-дослідної тематики кафедри цивільного права та процесу юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка на 2012–2014 роки «Удосконалення механізму правового регулювання у світлі новелізації цивільного законодавства» (державний реєстраційний номер: 0112U003754) та на 2016–2018 роки «Проблеми уніфікації цивільного законодавства України з правом ЄС» (державний реєстраційний номер: 0116U001703).

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційної роботи є розробка концепції цивільно-правового регулювання набуття, здійснення і

захисту майнових прав інтелектуальної власності та обґрунтування пропозицій, спрямованих на удосконалення законодавства України у цій сфері.

Означена мета дослідження зумовила необхідність вирішення таких завдань:

- з'ясувати основні доктринальні підходи до розуміння юридичної природи майнових прав інтелектуальної власності;
- виявити сутнісні ознаки майнових прав інтелектуальної власності та сформулювати їх дефініцію;
- розкрити зміст майнових прав інтелектуальної власності;
- визначити поняття підстав набуття майнових прав інтелектуальної власності та провести їх класифікацію;
- виявити особливості набуття майнових прав на окремі об'єкти права інтелектуальної власності;
- визначити способи та межі здійснення майнових прав інтелектуальної власності;
- з'ясувати юридичну природу договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності та з'ясувати їх місце в системі договірних прав;
- розкрити особливості окремих видів договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності;
- визначити поняття та провести класифікацію способів захисту майнових прав інтелектуальної власності;
- розкрити особливості способів захисту майнових прав інтелектуальної власності;
- сформулювати конкретні пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання набуття, здійснення та захисту майнових прав інтелектуальної власності.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини в сфері регулювання інтелектуальної власності.

Предмет дослідження становить механізм цивільно-правового регулювання набуття, здійснення та захисту майнових прав інтелектуальної власності, нормативно-правові акти, правозастосовча практика.

Методи дослідження. Для досягнення визначеної вище мети у процесі дослідження використані філософські підходи, загальнонаукові та спеціально-юридичні методи та засоби пізнання. *Діалектичний підхід* пізнання став основою дослідження і дозволив проаналізувати інститут права інтелектуальної власності як явище, що розвивається, виявити його основні тенденції. *Логічні прийоми* (аналізу, синтезу, індукції, дедукції, узагальнення тощо) супроводжували увесь процес дослідження. *Правила формулювання понять* використані у запропонованих автором дефініціях майнових прав інтелектуальної власності (п. 1.2.), використання об'єкта

права інтелектуальної власності (п. 1.3.), підстав набуття майнових прав інтелектуальної власності (п. 2.1.), здійснення майнових прав інтелектуальної власності (п. 3.1.), меж здійснення таких прав (п. 3.3.), способів їх захисту (п. 5.1.). *Правила поділу понять* застосовувались для проведення класифікації підстав набуття майнових прав інтелектуальної власності (п. 2.1.), способів використання об'єктів цих прав (п. 3.3.), способів захисту майнових прав інтелектуальної власності (п. 5.1.). *Соціологічні методи* пізнання використовувалися при аналізі нормативно-правових актів, судових рішень та інших документів. *Герменевтико-правовий метод* застосовувався в процесі тлумачення правових норм, що регулюють набуття, здійснення та захист майнових прав інтелектуальної власності, та практики їх застосування (п. 2.1.–2.4, 3.1.–3.3., 4.1.–4.4., 5.1.–5.4.). Прийоми *техніко-юридичного аналізу* використовувалися при здійсненні дослідження майнових прав інтелектуальної власності за допомогою засобів юридичної техніки. Окремі *прийоми порівняльно-правового* методу застосовувалися для порівняльного аналізу нормативно-правових актів України, що регулюють відносини у сфері інтелектуальної власності, із міжнародно-правовими документами та законодавством іноземних держав (п. 3.3., 4.2., 5.2.–5.4.).

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що вперше на дисертаційному рівні здійснено системний теоретичний аналіз механізму цивільно-правового регулювання набуття, здійснення та захисту майнових прав інтелектуальної власності, а також визначено конкретні напрями вдосконалення законодавства у цій сфері. На підставі проведеного дослідження автором сформульовані та виносяться на захист наступні положення, які містять елементи наукової новизни:

вперше:

– запропоновано авторське визначення майнових прав інтелектуальної власності як суб'єктивних цивільних прав на об'єкт права інтелектуальної власності, які мають економічний зміст, забезпечують задоволення майнових інтересів їх суб'єкта (правоволодільця) шляхом закріплення за ним можливості використання об'єкта та недопущення такого використання іншими особами без його згоди;

– сформульовано позицію, що зміст майнових прав інтелектуальної власності становлять права щодо використання їх об'єкта. Доведено, що право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта, у тому числі забороняти таке використання, не є елементом змісту майнових прав інтелектуальної власності, оскільки становить собою вимогу, спрямовану на захист порушених майнових прав інтелектуальної власності, і реалізується у площині охоронного правовідношення;

– обґрунтовано позицію, що з метою охорони та захисту майнових авторських прав доцільним є існування в Україні замість двох реєстрів

(Державного реєстру свідоцтв про реєстрацію авторських прав на твір і Державного реєстру договорів, що стосуються прав автора на твір) одного Державного реєстру авторських прав, у якому б відображалися відомості про зареєстровані майнові авторські права, набуті як в порядку первісного, так і похідного правонабуття;

– запропоновано під здійсненням майнових прав інтелектуальної власності розуміти вчинення правоволодільцем (правоволодільцями) або уповноваженою особою на свій розсуд дій щодо використання об'єкта права інтелектуальної власності та/або розпоряджання майновими правами на нього для задоволення майнових інтересів правоволодільця (правоволодільців);

– обґрунтовано поділ способів використання об'єктів права інтелектуальної власності, залежно від того, на що спрямована відповідна дія, на прямі (полягають у вчиненні дій безпосередньо щодо самих об'єктів права інтелектуальної власності) та опосередковані (полягають у вчиненні дій щодо матеріальних носіїв, у яких виражено (втілено, застосовано) відповідний об'єкт права інтелектуальної власності);

– сформульовано позицію, відповідно до якої попри загальну тенденцію до універсальності договірних конструкцій щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності, вони мають неоднакову сферу застосування, і на основі цього їх запропоновано поділяти на дві підгрупи: універсальні – опосередковують розпоряджання майновими правами на різні об'єкти права інтелектуальної власності; спеціальні – опосередковують розпоряджання майновими правами на окремі види об'єктів;

– запропоновано відносити договір про управління майновими авторськими та (або) суміжними правами на колективній основі до договорів про надання посередницьких послуг;

– обґрунтовано розуміння ліцензії у праві інтелектуальної власності як способу розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності, що полягає у наданні правоволодільцем іншій особі (особам) права на використання об'єкта права інтелектуальної власності на підставі договору або одностороннього правочину;

– сформульовано позицію, що моментом набуття майнових прав інтелектуальної власності за договором, потрібно вважати момент укладення відповідного договору, якщо договором або законом не передбачено інше. Водночас для тих об'єктів, набуття майнових прав інтелектуальної власності на які закон пов'язує із державною реєстрацією, відповідні права переходять до набувача за договором в момент державної реєстрації передання цих прав;

– запропоновано нову назву закріпленого ст.1112 ЦК України договору про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності, а саме: «договір творчого замовлення», що більш

точно відображає зміст відносин сторін за цим договором. Обґрунтовано висновок, що розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, поряд з обов'язком щодо створення об'єкта, є конститутивним (обов'язковим) елементом цього договору;

– обґрунтовано доцільність поділу способів захисту майнових прав інтелектуальної власності за їх цільовою спрямованістю на три групи: 1) припинювальні – спрямовані на припинення порушення майнових прав інтелектуальної власності; 2) відновлювальні – спрямовані на відновлення становища, яке існувало до порушення майнових прав інтелектуальної власності; 3) компенсаційні – спрямовані на компенсацію майнових втрат та (або) моральної шкоди, яких зазнав праволоділець внаслідок порушення майнових прав інтелектуальної власності;

– запропоновано з метою гармонізації законодавства України про інтелектуальну власність із правом ЄС запровадження такого способу захисту майнових прав інтелектуальної власності, як заборона неправомірного використання об'єкта права інтелектуальної власності конкретним способом (способами);

– сформульовано позицію, що ефективний захист майнових прав інтелектуальної власності у разі їх порушення внаслідок видачі патенту чи свідоцтва вимагає застосування у сукупності таких способів захисту: 1) визнання незаконним і скасування рішення, що стало підставою для державної реєстрації майнових прав інтелектуальної власності; 2) скасування державної реєстрації майнових прав інтелектуальної власності; 3) визнання недійсним охоронного документу (патенту, свідоцтва);

– обґрунтовано доцільність розмежування вилучення з цивільного обороту товарів, виготовлених або введених у цивільний оборот з порушенням права інтелектуальної власності, та матеріалів і знарядь, які використовувалися переважно для виготовлення таких товарів як цивільно-правових способів захисту порушених прав, з одного боку, та конфіскації відповідних товарів, матеріалів і знарядь, що є публічно-правовою санкцією за вчинене адміністративне чи кримінальне правопорушення, з іншого боку;

– зроблено висновок, що компенсація як альтернативний щодо відшкодування збитків спосіб захисту майнових прав інтелектуальної власності мала би мати універсальний для даної сфери характер і застосовуватись для захисту прав на різні об'єкти інтелектуальної власності. Такий підхід дозволить усунути існуючий сьогодні дисбаланс рівня захисту майнових авторських та суміжних прав, прав на сорти рослин, з одного боку, та прав на інші об'єкти, для яких спеціальне законодавство наразі не передбачає можливості застосування цього способу захисту.

удосконалено:

– розуміння юридичної природи первісних підстав набуття майнових прав інтелектуальної власності на різні об'єкти, якими є: правомірні дії

(створення твору, здійснення виконання, вироблення фонограми, перше використання комерційного найменування, державна реєстрація майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку, тощо) та юридичні склади (наприклад, створення об'єкта патентного права та державна реєстрація майнових прав інтелектуальної власності на нього);

– положення щодо виокремлення двох критеріїв використання об'єктів промислової власності: 1) функціонального, який визначає характер дій з використання об'єкта; 2) предметного, який визначає формальні параметри об'єкта, щодо якого ці дії вчиняються;

– дефініцію ліцензійного договору: за ліцензійним договором одна сторона (ліцензіар) надає другій стороні (ліцензіату) право на використання об'єкта права інтелектуальної власності конкретним способом (способами) на певній території протягом визначеного строку (ліцензії), а ліцензіат зобов'язується сплачувати плату за використання такого об'єкта;

– визначення договору про передання майнових прав інтелектуальної власності: за договором про передання майнових прав інтелектуальної власності одна сторона (правоволоділець) відчужує другій стороні (набувачеві) майнові права інтелектуальної власності, а набувач зобов'язується, якщо інше не передбачено договором, сплатити за набуття зазначених прав встановлену договором плату;

– положення, що предметом договору комерційної концесії є комплекс прав на використання об'єктів права інтелектуальної власності для здійснення підприємницької діяльності з виробництва та (або) реалізації певного товару (товарів), виконання роботи (робіт) чи надання послуги (послуг), який повинен включати комерційне найменування та (або) торговельну марку, а також будь-який інший об'єкт (об'єкти) права інтелектуальної власності (комерційні таємниці, винахід, промисловий зразок, комп'ютерну програму тощо);

– позицію, що вилучення з цивільного обороту товарів, виготовлених або введених у цивільний оборот з порушенням права інтелектуальної власності, та знищення таких товарів може бути застосовано судом лише за наявності такої позовної вимоги та конкретизації позивачем відповідних товарів (партій товарів), що підлягають вилученню;

додатково аргументовано:

– позицію щодо необхідності розмежування строків чинності майнових прав інтелектуальної власності в абсолютних правовідносинах та строків у договорах щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності, на основі чого обґрунтовано, що перші можуть визначатися лише законом;

– висновок про те, що об'єктами майнових прав інтелектуальної власності в статичній є результати інтелектуальної, зокрема, творчої, діяльності (твори, виконання, винаходи тощо) та інші об'єкти, визначені у

законі (комерційні найменування, географічні зазначення тощо). Водночас, об'єктами цивільного обороту у досліджуваній сфері є майнові права інтелектуальної власності;

– висновок про те, що можливості фізичних осіб, які не мають повної цивільної дієздатності, щодо самостійного здійснення ними майнових прав інтелектуальної власності залежать від характеру дій зі здійснення таких прав (фактичні чи юридичні). Самостійно здійснювати свої майнові права інтелектуальної власності шляхом вчинення фактичних дій можуть усі фізичні особи;

– позицію щодо віднесення публічних ліцензій на використання об'єктів авторського права та суміжних прав до категорії односторонніх правочинів. Відповідно до цього запропоновано доповнити глави 36 і 37 ЦК України положеннями про публічні ліцензії;

– висновок, що договори щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності становлять самостійну групу в системі інститутів договірного права;

– позицію, що закріплені пунктами 1–2 ч. 2 ст. 432 ЦК України засоби за своєю юридичною природою не є способами захисту майнових прав інтелектуальної власності, а становлять собою засоби забезпечення доказів або позову.

Практичне значення отриманих результатів. Сформульовані у дисертаційній роботі теоретичні положення можуть бути використані в науково-дослідній роботі при подальших наукових дослідженнях проблем цивільно-правового регулювання набуття, здійснення і захисту майнових прав інтелектуальної власності.

Висновки та пропозиції, спрямовані на подальше удосконалення законодавства України про інтелектуальну власність, направлено до Верховної Ради України (Довідка про впровадження № 02/04-489 від 07.11.2019 р.).

Результати дисертаційного дослідження можуть використовуватись у правозастосовчій практиці для уніфікації підходів до вирішення спорів щодо захисту права інтелектуальної власності, що є актуальним для юрисдикційної діяльності Вищого суду з питань інтелектуальної власності.

Одержані наукові та прикладні результати можуть бути використані у навчальному процесі при викладанні таких дисциплін, як «Цивільне право України», «Право інтелектуальної власності», а також відповідних спекурсів з питань права інтелектуальної власності.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою роботою, виконаною здобувачем особисто. Усі сформульовані у ній положення та висновки, що виносяться на захист, ґрунтуються на власних дослідженнях і отримані автором самостійно. Ідеї та розробки, що належать

співавторам публікацій за темою дисертації, здобувачем не використовувалися.

Апробація матеріалів дисертації. Результати дисертаційного дослідження обговорювалися на розширеному засіданні Відділення цивільно-правових наук Національної академії правових наук України (м. Київ, 12 грудня 2018 р.) і на засіданні кафедри цивільного права та процесу Львівського національного університету імені Івана Франка (19 червня 2019 р.).

Основні результати дисертаційної роботи оприлюднені, зокрема, на Всеукраїнських науково-практичних конференціях «Актуальні проблеми права інтелектуальної власності» (м. Одеса, 9 жовтня 2012 р., 26 квітня 2013 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Перспективні напрямки розвитку науки цивільного права» (м. Харків, 1–2 жовтня 2010 р.), Звітних науково-практичних конференціях «Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні» (м. Львів, 6–7 лютого 2014 р., 12–13 лютого 2015 р., 7–8 лютого 2018 р.), Науково-практичних конференціях «Актуальні проблеми цивільного, сімейного та міжнародного приватного права (Матвєєвські цивілістичні читання)» (м. Київ, 8 листопада 2016 р., 27 жовтня 2017 р., 26 жовтня 2018 р.), Міжнародних науково-практичних конференціях, присвячених проф. В. П. Маслоу «Актуальні проблеми приватного права» (м. Харків, 17 лютого 2017 р., 14 лютого 2018 р., 22 лютого 2019 р.), Шостих цивілістичних читаннях, присвячених пам'яті проф. О. А. Підпригори «Розвиток права інтелектуальної власності в умовах інформаційного суспільства» (м. Київ, 22 березня 2012 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання інтелектуальної власності та інноваційного розвитку» (м. Харків, 15–16 листопада 2012 р.), XX міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання інтелектуальної власності» (м. Київ, 21–23 лютого 2013 р.), Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій пам'яті проф. О. А. Пушкіна «Проблеми цивільного права та процесу» (м. Харків, 27 травня 2016 р., 19–20 травня 2017 р., 25 травня 2018 р.), Міжнародній науковій конференції «Právna veda a práx v tret'om tisícročí» (м. Кошице, Словацька Республіка, 27–28 лютого 2015 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «П'ять юридичні диспути з актуальних проблем приватного права, присвячені пам'яті Є. В. Васковського» (м. Одеса, 22 травня 2015 р.), VI міжнародній науково-практичній конференції «Юридичні факти в системі правового регулювання» (м. Київ, 26 листопада 2015 р.), Міжнародній науковій конференції «Právna veda a práx: výzvy moderných európskych integračných procesov» (м. Братислава, Словацька Республіка, 27–28 листопада 2015 р.), Міжнародних цивілістичних форумах «Приватне право і європейська інтеграція: тенденції та перспективи» (м. Київ, 14–15 квітня 2016 р.) та «Розвиток сучасного приватного права в

країнах Європи» (м. Київ, 19–20 квітня 2018 р.), Міжнародній науково-теоретичній конференції «Методологія приватного права (теоретичний дискурс та практичне застосування)» (м. Київ, 10 червня 2016 р.), Науково-практичній конференції, присвяченій пам'яті проф. Ч. Н. Азімова «Проблеми подальшого вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних прав» (м. Харків, 21 грудня 2017 р.).

Публікації. Основні результати наукового дослідження висвітлено у 81 публікації, з яких 1 одноосібна монографія, 29 статей у фахових виданнях, у тому числі 6 – в іноземних виданнях, 47 тез доповідей, підручник «Право інтелектуальної власності» (глави 5–9, 12–18), науково-практичні коментарі Цивільного кодексу України (глави 39–42, 75) та Господарського кодексу України (глави 16, 34).

Структура роботи. Структура дисертації зумовлена метою, завданнями та логікою дослідження. Робота містить титульний аркуш, анотацію, зміст, перелік умовних позначень, основну частину, список використаних джерел та додатки. Загальний обсяг роботи становить 520 сторінок. Основна частина роботи має обсяг 375 сторінок і містить вступ, п'ять розділів, кожен з яких поділено на відповідну кількість підрозділів, та висновки. Список використаних джерел включає 839 найменувань на 80 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, його науково-теоретичну базу, зв'язок роботи з науковими планами та програмами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, сформульовано положення, які містять наукову новизну, окреслено практичне значення одержаних результатів, особистий внесок здобувача, апробацію результатів дисертації, а також відомості про публікації автора за темою дисертації і про структуру роботи.

Розділ 1 «Загальнотеоретична характеристика майнових прав інтелектуальної власності як суб'єктивних цивільних прав» складається із трьох підрозділів.

У *підрозділі 1.1. «Теоретико-методологічні засади дослідження майнових прав інтелектуальної власності»* проаналізовано генезу основних концептуальних підходів до розуміння юридичної природи майнових прав інтелектуальної власності, обґрунтованих раніше у зарубіжній та вітчизняній юридичній науці, та їх відображення в актах законодавства, що діяли в різні історичні періоди на території сучасної України.

Наголошено, що в сучасних умовах цілковите сприйняття на законодавчому рівні пропріетарної теорії чи теорії виключних прав є мало

прийнятним. Зазначені дві теорії сформувались у відповідних історичних умовах і, поза сумнівом, справили відчутний вплив як на розвиток доктрини права інтелектуальної власності, так і на становлення системи правової охорони інтелектуальної власності як на рівні окремих держав, так і на міжнародному рівні. Водночас, запити сучасного інформаційного суспільства, процеси глобалізації та обміну інформацією, розвиток ринкових відносин, у яких інтелектуальна власність є товаром, – все це обумовлює необхідність розробки концепції правового регулювання відносин інтелектуальної власності, яка б, з одного боку, відповідала названим вище новим викликам, і, водночас, увібрала в себе всі здобутки проприетарної теорії та теорії виключних прав.

Зазначено, що попри певну умовність терміна «право інтелектуальної власності», він є усталеним не лише у національному законодавстві багатьох країн, але й на міжнародному рівні, зокрема у праві ЄС, а тому наголошено на доцільності його збереження у національному законодавстві України і, відтак, використання для позначення його майнової складової терміна «майнові права інтелектуальної власності».

Звернуто увагу на тому, що хоча між майновими правами інтелектуальної власності та правом власності існує низка спільних підходів у правовому регулюванні, між зазначеними категоріями цивільних прав існують також обумовлені специфікою їх об'єктів суттєві відмінності щодо визначення їх змісту, підстав набуття, способів здійснення та захисту. Відтак, методологічну основу дослідження поняття та змісту майнових прав інтелектуальної власності, особливостей їх набуття, здійснення та захисту становить їх розуміння як окремої категорії суб'єктивних цивільних прав, відмінної, зокрема, від права власності.

У *підрозділі 1.2. «Поняття та ознаки майнових прав інтелектуальної власності»* були встановлені і проаналізовані ознаки майнових прав інтелектуальної власності. До загальних сутнісних ознак майнових прав інтелектуальної власності, які розкривають їх юридичну природу і є загальними для майнових прав на усі об'єкти права інтелектуальної власності, віднесено наступні: ці права існують в абсолютних правовідносинах, мають економічний зміст, забезпечують задоволення майнових інтересів їх суб'єкта.

Зазначено, що абсолютність є загальною ознакою правовідносин, у яких існують майнові права інтелектуальної власності. Наявність об'єктів права інтелектуальної власності, щодо яких можливим є виникнення майнових прав на один і той самий об'єкт у кількох осіб (географічні зазначення, торговельні марки тощо), не змінює абсолютної природи відповідних правовідносин. Навіть у такому випадку майнові права інтелектуальної власності діють відносно всіх інших осіб, за винятком обмеженого кола суб'єктів, яким теж належать права на той самий об'єкт.

Автор виходить з того, що поняття «майнові права» є родовим стосовно видової категорії «майнові права інтелектуальної власності», а тому останнім притаманні основні ознаки, якими володіють майнові права загалом.

Об'єктами майнових прав інтелектуальної власності є результати інтелектуальної, зокрема творчої, діяльності людини (літературні та художні твори, виконання, винаходи, корисні моделі, промислові зразки тощо), а також інші визначені законом об'єкти (географічні зазначення, комерційні найменування тощо). З метою упорядкування законодавчої термінології обґрунтовано позицію щодо доцільності послідовного вживання у ст. ст. 177, 199 ЦК України терміна «об'єкти права інтелектуальної власності».

Аргументовано позицію щодо недоцільності віднесення законом до об'єктів майнових прав інтелектуальної власності наукових відкриттів та раціоналізаторських пропозицій.

Дисертант не погоджується із висловленою у літературі позицією про абстрактність або невизначеність об'єкта майнових прав інтелектуальної власності і наголошує на тому, що майнові права інтелектуальної власності завжди виникають щодо конкретного об'єкта, який може бути відокремлений від інших об'єктів за відповідними ознаками.

Наголошено, що самі об'єкти права інтелектуальної власності не можуть бути об'єктами цивільного обороту з огляду на свою нематеріальну природу, а також зважаючи на неможливість переходу від одного суб'єкта до іншого усієї сукупності особистих немайнових та майнових прав інтелектуальної власності на відповідний об'єкт. Відтак, об'єктами цивільного обороту у сфері інтелектуальної власності є майнові права інтелектуальної власності.

У *підрозділі 1.3. «Зміст майнових прав інтелектуальної власності»* обґрунтовано позицію, відповідно до якої зміст майнових прав інтелектуальної власності становлять права щодо використання об'єкта. Доведено необґрунтованість віднесення ЦК України та спеціальними законами до змісту майнових прав інтелектуальної власності виключного права дозволяти використання об'єкта і виключного права перешкоджати неправомірному використанню об'єкта. Перше, будучи одним зі способів розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності, потрібно розглядати як зовнішню по відношенню до змісту зазначених прав категорію. Друге реалізується у площині охоронного правовідношення і стосується захисту порушених майнових прав інтелектуальної власності.

Оскільки базовою категорією при визначенні змісту цих прав, згідно з авторською позицією, є поняття «використання об'єкта права інтелектуальної власності», у дисертації здійснено аналіз цього поняття. Керуючись тим, що об'єкти права інтелектуальної власності як

нематеріальні блага мають певні корисні властивості, завдяки яким вони здатні задовольняти ті чи інші інтереси учасників цивільних відносин, дисертантом зроблено висновок про те, що використанням об'єкта права інтелектуальної власності є вилучення його корисних властивостей у спосіб, передбачений законом, або такий, що впливає зі змісту закону чи характеру самого об'єкта.

У роботі наголошено, що випадки вільного використання об'єктів права інтелектуальної власності не можна розглядати ні як обмеження, ні як винятки у майнових правах інтелектуальної власності. Їхню природу, на думку дисертанта, варто трактувати з позиції змісту майнових прав інтелектуальної власності. Зміст зазначених прав визначається наданими праволодильцеві правовими можливостями щодо використання об'єкта різними способами, але з урахуванням окресленого законом кола випадків вільного використання об'єкта.

Беручи до уваги те, що право на плату (винагороду) за використання об'єкта права інтелектуальної власності є елементом правовідношення, що виникає між персоніфікованими суб'єктами, а його зміст становить право одного суб'єкта (праволодильця, автора (винахідника) вимагати виплати винагороди і кореспондуючий йому обов'язок другого суб'єкта (особи, яка використала об'єкт, роботодавця) виплатити таку винагороду, у роботі доведено, що це право має зобов'язально-правову природу, а, відтак, не може бути віднесене до змісту майнових прав інтелектуальної власності.

У дисертації також проаналізовано природу права слідування, права на одержання охоронного документа і зроблено висновок про неможливість їх віднесення до змісту майнових прав інтелектуальної власності.

Розділ 2 «Набуття майнових прав інтелектуальної власності» містить чотири підрозділи.

У підрозділі 2.1. *«Поняття та класифікація підстав набуття майнових прав інтелектуальної власності»* надано загальнотеоретичну характеристику підстав набуття майнових прав інтелектуальної власності як конкретних обставин, з настанням яких, відповідно до ЦК України чи іншого закону, пов'язується виникнення в особи майнових прав інтелектуальної власності на певний об'єкт.

У контексті питання щодо місця договору у механізмі набуття майнових прав інтелектуальної власності дисертантом звернуто увагу на недосконалість положення ст. 422 ЦК України. Обґрунтовано позицію, що з точки зору набуття майнових прав інтелектуальної власності саме договір і треба розглядати у якості юридичного факту, тобто підстави набуття таких прав.

У роботі наголошено на тому, що сам по собі об'єкт права інтелектуальної власності (твір, винахід, торговельна марка тощо) не можна розглядати у якості підстави набуття майнових прав інтелектуальної

власності, оскільки такою виступає відповідний юридичний факт або юридичний склад (створення твору, реєстрація торговельної марки тощо). У зв'язку із цим дисертант не погоджується із висловленою у літературі і частково відображеною у ст. 199 ЦК України позицією, за якою підставою виникнення права інтелектуальної власності вважається сам результат творчої діяльності. Останній є об'єктом майнових прав інтелектуальної власності, а не підставою їх набуття.

Обґрунтовано доцільність поділу підстав набуття майнових прав інтелектуальної власності на первісні і похідні. Первісними потрібно вважати ті підстави набуття майнових прав інтелектуальної власності, за яких зазначені права набуваються на певний конкретний об'єкт уперше. Звернуто увагу на те, що саме в частині первісних підстав набуття майнових прав інтелектуальної власності існують суттєві відмінності для різних груп об'єктів права інтелектуальної власності. До похідних варто відносити підстави набуття майнових прав інтелектуальної власності в порядку переходу таких прав від одного суб'єкта до іншого. При цьому майнові права інтелектуальної власності переходять до нового правоволодільця в межах того обсягу і з тими ж обтяженнями, які існували у попереднього правоволодільця.

У *підрозділі 2.2. «Підстави набуття майнових авторських і суміжних прав»* доведено, що юридичним фактом, з настанням якого пов'язується первісне набуття майнових авторських прав, доцільно вважати факт створення твору, а не його оприлюднення, як вважають окремі дослідники. Також висловлено позицію, щодо доцільності визначення у законодавстві України не лише підстави виникнення авторського права на твір, а й моменту у часі, з якого це право виникає. У зв'язку з цим запропоновано у ч. 1 ст. 437 ЦК України передбачити, що твір вважається створеним з моменту первинного надання йому будь-якої об'єктивної форми (письмової, речової, електронної тощо).

У роботі звернуто увагу на те, що на відміну від авторського права, де факт створення твору є універсальною підставою набуття майнових прав на будь-які твори, для сфери суміжних прав характерним є диференційований підхід, що передбачає неоднакові первісні підстави набуття майнових прав на різні об'єкти.

Дисертантом обґрунтовано позицію, що якщо певний твір входить до репертуару конкретного виконавця, який виконує його неодноразово, то кожне здійснення виконання такого твору буде самостійним юридичним фактом, на підставі якого у виконавця виникатимуть суміжні права на кожне виконання. У зв'язку із цим звернуто увагу на недосконалість ч. 1 ст. 451 ЦК України, якою передбачено, що моментом виникнення прав виконавця є перше здійснення виконання, і запропоновано відповідні зміни до зазначеної статті ЦК України.

Щодо набуття майнових прав інтелектуальної власності на фонограму та відеограму зазначено, що такі виникають з моменту, коли відповідні звуки та (або) рухомі зображення є зафіксованими за допомогою спеціальних технічних пристроїв на матеріальному носії, що уможлиблює їх сприйняття, відтворення або сповіщення за допомогою відповідного пристрою.

У контексті ст. 451 ЦК України уточнено, що первісною підставою набуття майнових суміжних прав на передачу (програму) організації мовлення є факт першої її трансляції. Водночас, такою підставою не може вважатися ретрансляція передачі (програми) організації мовлення.

У підрозділі 2.3. «Підстави набуття майнових прав інтелектуальної власності на об'єкти патентного права» розглянуто первісні підстави набуття майнових прав інтелектуальної власності на винаходи, корисні моделі і промислові зразки.

Дисертантом уточнено елементи юридичного складу, який є первісною підставою набуття майнових прав інтелектуальної власності на об'єкти патентного права. З огляду на те, що винаходи, корисні моделі, промислові зразки є результатами творчої діяльності людини, першим елементом такого юридичного складу є факт створення об'єкта.

Другим елементом юридичного складу, що є підставою набуття майнових патентних прав, є державна реєстрація майнових прав інтелектуальної власності на відповідний об'єкт. Дисертантом наведено аргументи, що спростовують висловлену у літературі позицію, за якою головне місце при виникненні виключних прав на об'єкт патентного права займає заявка на одержання патенту як односторонній правочин.

У роботі звернуто увагу на існування у законодавстві України неоднакових підходів щодо визначення моменту набуття майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок, та сформульовано конкретні пропозиції щодо їх узгодження.

У контексті висловленої в літературі тези про «зворотну дію» патенту в часі дисертантом зазначено, що, за загальним правилом, темпоральна дія патенту спрямована лише на ті відносини, які виникають після державної реєстрації майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель чи промисловий зразок і публікації відомостей про видачу патенту. І лише в контексті тимчасової правової охорони можна вести мову про зворотну дію патенту на винахід у часі, маючи на увазі те, що використання третьою особою винаходу до державної реєстрації майнових прав на винахід, що відбулося після публікації відомостей про заявку, за певних умов вважатиметься неправомірним і надаватиме правоволодільцеві право на компенсацію завданих збитків.

У підрозділі 2.4. «Підстави набуття майнових прав інтелектуальної власності на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і

послуг» щодо набуття майнових прав інтелектуальної власності на комерційне найменування дисертант виходить з того, що: 1) набуття цих прав не може залежати від його реєстрації; 2) не варто ототожнювати факт першого використання комерційного найменування із фактом державної реєстрації юридичної особи; 3) реєстрацію комерційних найменувань не варто ототожнювати із державною реєстрацією юридичної особи. Відповідно, первісною підставою набуття майнових прав інтелектуальної власності на комерційне найменування є факт першого його використання.

Визначено первісні підстави набуття майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку залежно від порядку їх набуття. При набутті майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку за процедурою національної реєстрації підставою їх набуття є державна реєстрація таких прав. У випадку міжнародної реєстрації знака відповідно до Протоколу до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків такою підставою виступає юридичний склад, елементами якого є міжнародна реєстрація знака Міжнародним бюро ВОІВ та відсутність рішення Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України про відмову у наданні правової охорони знаку на території України. При визнанні торговельної марки добре відомою – рішення Апеляційної палати Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (за відсутності спору про право) або рішення суду (за наявності спору про право) про визнання торговельної марки добре відомою в Україні.

Дисертантом відстоюється позиція, що у законодавстві України доцільно закріпити підхід, відповідно до якого підставою набуття майнових прав інтелектуальної власності на географічне зазначення має визнаватися державна реєстрація цих прав, а не реєстрація географічного зазначення як такого. У зв'язку із цим наголошено на необхідності узгодження у цій частині положень профільного закону із нормами ЦК України.

Розділ 3 «Здійснення майнових прав інтелектуальної власності» складається із трьох підрозділів.

У підрозділі 3.1. *«Поняття та суб'єкти здійснення майнових прав інтелектуальної власності»* наголошено на тому, що здійснення майнових прав інтелектуальної власності проявляється в актах активної поведінки, тобто полягає у вчиненні суб'єктом відповідних дій. Також зазначено, що здійснення майнових прав інтелектуальної власності ґрунтується на волі суб'єкта. Тому не є здійсненням досліджуваних прав передбачені законодавством у сфері промислової власності так звані «примусові ліцензії», за якими надається право на використання об'єкта поза волею правоволодільця. Дисертантом обґрунтовано позицію, що складовими здійснення майнових прав інтелектуальної власності є дії з використання

об'єкта та розпорядження майновими правами інтелектуальної власності на нього.

У роботі зазначено, що суб'єктом здійснення майнових прав інтелектуальної власності може бути як сам суб'єкт цих прав (правоволоділець), так і уповноважена відповідно до договору чи закону інша особа. Відповідно до цього проведено розмежування між поняттями «здійснення майнових прав інтелектуальної власності» та «управління майновими правами інтелектуальної власності». Під управлінням майновими правами інтелектуальної власності запропоновано розуміти не дії самого правоволоділця зі здійснення належних йому майнових прав інтелектуальної власності, а відповідні дії інших осіб, що вчиняються в інтересах правоволоділця.

Стосовно здійснення майнових прав інтелектуальної власності, які належать кільком особам спільно наголошено на неможливості застосування до таких відносин положень про право спільної власності (глава 26 ЦК України). Оскільки засади здійснення майнових прав інтелектуальної власності, які належать кільком особам, врегульовані як на рівні загальних положень права інтелектуальної власності (ст. 428 ЦК України), так і відповідними спеціальними нормами, застосування аналогії закону тут є недопустимим.

У підрозділі 3.2. «Способи здійснення майнових прав інтелектуальної власності» проведено класифікацію способів здійснення досліджуваних прав. Спершу, залежно від того, чи передбачає дія зі здійснення майнових прав інтелектуальної власності настання правових наслідків, способи здійснення цих прав поділено на фактичні і юридичні. При цьому зазначено, що здійснення права на використання об'єкта опосередковується фактичними способами, а розпорядження майновими правами інтелектуальної власності відбувається через юридичні способи.

Враховуючи, що здійснення права на використання об'єкта права інтелектуальної власності може полягати у вчиненні дій, як безпосередньо щодо самого об'єкта права інтелектуальної власності, так і щодо матеріального об'єкта, у якому його втілено, способи використання об'єктів права інтелектуальної власності поділено на прямі і опосередковані.

Прямі способи використання є неоднаковими для різних об'єктів права інтелектуальної власності. Так, для об'єктів авторського права і суміжних прав такі полягають у вторинному наданні твору, виконанню, фонограмі, відеограмі, програмі (передачі) організації мовлення об'єктивної форми, тоді як для об'єктів патентного права вони проявляються у практичному втіленні (реалізації) ідеї, що є змістом технічного (технологічного) чи дизайнерського рішення, у конкретному продукті (виробі) чи процесі.

Опосередковані способи використання, в основному, є схожими для більшості об'єктів права інтелектуальної власності і полягають у вчиненні

дій, пов'язаних із оборотом матеріальних об'єктів, у яких втілено об'єкт права інтелектуальної власності (пропонування до продажу, продаж, імпорт тощо). З метою приведення законодавства України у відповідність до права ЄС запропоновано доповнити ч. 1 ст. 455 ЦК України опосередкованими способами використання програм (передачі) організацій мовлення, а саме такими, як продаж та інше відчуження оригіналу чи примірника запису передачі (програми).

Стосовно розпорядження майновими правами інтелектуальної власності звернуто увагу на те, що таке може здійснюватися як за договором, так і на підставі інших юридично значимих дій. До останніх віднесено, зокрема, публічні ліцензії на використання об'єктів авторського права і суміжних прав, які за своєю природою є односторонніми правочинами. У зв'язку з цим запропоновано доповнити глави 36 і 37 ЦК України положенням про публічні ліцензії.

У підрозділі 3.3. «Межі здійснення майнових прав інтелектуальної власності» зазначено, що одним із елементів механізму цивільно-правового регулювання на стадії здійснення майнових прав інтелектуальної власності є межі здійснення цих прав, які покликані забезпечити охорону прав та інтересів інших осіб, суспільства загалом та окремих його груп. У цьому аспекті звернуто увагу на тому, що при здійсненні майнових прав інтелектуальної власності суб'єкт не повинен допускати порушення особистих немайнових прав фізичних осіб, передбачених Книгою 2 ЦК України, особистих немайнових прав інтелектуальної власності, майнових прав інтелектуальної власності, що належать іншим особам.

Звертаючись до питання щодо зловживання майновими правами інтелектуальної власності, дисертант на основі аналізу судової практики дійшов висновку про те, що суди, загалом, не застосовують ч. 3 ст. 13 ЦК України до відносин у сфері інтелектуальної власності. Пов'язано це з тим, що законодавство містить низку спеціальних норм, які покликані унеможливити зловживання майновими правами інтелектуальної власності (ст. 500 ЦК України, ст. 18 ЗУ «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», ст. 30 ЗУ «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», ст. 23 ЗУ «Про охорону прав на промислові зразки» тощо). Тому у разі, коли існує спеціальна норма, що регулює відповідні відносини, застосуванню підлягатиме саме вона, а не загальний припис ч. 3 ст. 13 ЦК України.

У роботі обґрунтовано позицію, що моральні норми як такі не можуть визначати межі здійснення майнових прав інтелектуальної власності. Інша річ, що окремі моральні норми, які передбачають такі межі, одержують закріплення у законі, внаслідок чого вони набувають характеру правових. У цьому випадку йдеться про межі здійснення майнових прав інтелектуальної власності, які встановлені не моральними нормами, а правовими нормами, що містяться у законі.

Розділ 4 «Договірні форми розпорядження майновими правами інтелектуальної власності» містить чотири підрозділи.

У підрозділі 4.1. «Місце договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності в системі договірного права» обґрунтовано позицію, що договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності становлять самостійну групу в системі цивільно-правових договорів. При цьому критерієм виокремлення договорів, які опосередковують динаміку майнових прав інтелектуальної власності, слід вважати основний правовий результат, на досягнення якого спрямована воля сторін при укладенні договору. Відповідно до цього, конститутивною ознакою зазначених договорів є їх спрямованість на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Предметом зазначених договорів виступають майнові права інтелектуальної власності.

Зроблено висновок, що передбачений ЗУ «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» договір про трансфер технологій не становить самостійного виду договору, а є родовим поняттям для позначення будь-якого з договорів, передбачених главою 75 ЦК України, за яким здійснюється розпорядження майновими правами на технологію та/або її складові.

У роботі проаналізовано юридичну природу договору про управління майновими авторськими та (або) суміжними правами на колективній основі, внаслідок чого зроблено висновок, що він є окремим видом договорів про надання посередницьких послуг і не може бути віднесений до договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

У підрозділі 4.2. «Договори щодо надання прав на використання об'єктів права інтелектуальної власності» проаналізовано ліцензійний договір та договір комерційної концесії (франчайзингу).

Враховуючи, що предметом договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності є власне зазначені права, а також беручи до уваги те, що об'єктом цивільних правовідносин не може виступати «дозвіл», запропоновано визначення ліцензійного договору як такого, що передбачає надання права на використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Зазначено, що сама природа відносин сторін за ліцензійним договором передбачає, що за надане ліцензіаром право на використання об'єкта ліцензіат зобов'язаний сплачувати відповідну плату, розмір, порядок та строки сплати якої визначаються ліцензійним договором. Це відповідає і практиці укладення ліцензійних договорів, які, зазвичай, базуються на відплатній основі. Водночас, відповідно до принципу свободи договору, може бути укладено непоіменований договір, за яким передбачається надання однією стороною другій права на використання об'єкта права інтелектуальної власності безоплатно.

Проаналізовано особливості правовідносин за ліцензійними договорами про надання різних видів ліцензій і зроблено висновок, що ліцензійний договір про надання невиключної ліцензії не передбачає переходу до ліцензіата майнових прав інтелектуальної власності – за таким договором між ліцензіаром і ліцензіатом виникають лише зобов'язальні право-відносини. Ліцензійні договори про надання виключної та одиничної ліцензій передбачають набуття ліцензіатом в обмеженій договором сфері майнових права інтелектуальної власності, які діють щодо невизначеного кола осіб, окрім ліцензіара, з яким ліцензіат перебуває у зобов'язальному правовідношенні.

Визначено, що предметом договору комерційної концесії є комплекс прав на використання об'єктів права інтелектуальної власності, до яких входять: 1) комерційне найменування та (або) торговельна марка; 2) інший об'єкт (об'єкти) права інтелектуальної власності (комерційна таємниця, винахід, промисловий зразок, комп'ютерна програма тощо). Вказані вище об'єкти мають бути пов'язаними між собою тим, що вони використовуються для здійснення підприємницької діяльності з виробництва та (або) реалізації певного товару (товарів), виконання роботи (робіт) чи надання послуги (послуг).

У підрозділі 4.3. «Договірні форми передавання майнових прав інтелектуальної власності» проаналізовано відносини за договором про передавання майнових прав інтелектуальної власності, а також внесення зазначених прав як вкладу до статутного (складеного) капіталу господарського товариства.

Дисертантом запропоновано авторське визначення договору про передавання майнових прав інтелектуальної власності. Обґрунтовано доцільність закріплення у ЦК України положень про момент набуття майнових прав інтелектуальної власності за договором. Висловлено позицію, що, за загальним правилом, зазначені права переходять до набувача за договором з моменту його укладення.

У контексті передбаченої ст. ст. 427, 1113 ЦК України можливості часткового передавання майнових прав інтелектуальної власності зазначено, що надання права на використання об'єкта конкретним способом (способами) має опосередковуватися ліцензійним договором. На відміну від цього, за договором про передавання майнових прав інтелектуальної власності відбувається відчуження зазначених прав щодо усіх допустимих способів використання об'єкта. Тому передбачені ст. ст. 427, 1113 ЦК України положення щодо можливості часткового передавання майнових прав інтелектуальної власності мають доволі обмежену сферу застосування і можуть стосуватися лише окремих випадків передавання майнових прав на частину об'єкта.

Дисертант вважає неправильною практику оформлення внесення майнових прав інтелектуальної власності до статутного (складеного) капіталу господарського товариства окремим договором про передання майнових прав інтелектуальної власності чи актом приймання передачі. Внесення майнових прав інтелектуальної власності як вкладу до статутного (складеного) капіталу господарського товариства при його створенні здійснюється на підставі засновницького договору (договору про заснування товариства з обмеженою (додатковою) відповідальністю) або рішення засновників про створення товариства з обмеженою (додатковою) відповідальністю, рішенням установчих зборів акціонерного товариства. З моменту державної реєстрації господарського товариства воно набуває зазначених прав. Майнові права на об'єкти промислової власності, що підлягають державній реєстрації, переходять до господарського товариства з моменту державної реєстрації передання таких прав.

У роботі звернуто увагу на неправильності законодавчої позиції у ст. 60 ЗУ «Про наукову і науково-технічну діяльність», де передбачено, що внесені до статутного капіталу майнові права інтелектуальної власності зберігаються за державною науковою установою або державним університетом, академією, інститутом.

У підрозділі 4.4. «Договірні відносини при створенні за замовленням об'єктів права інтелектуальної власності» проаналізовано закріплений ст. 1112 ЦК України договір, який дисертант пропонує іменувати договором творчого замовлення. Обґрунтовано позицію, що договір творчого замовлення повинен визнаватися відплатним.

У роботі зазначено, що за цим договором не може виникати обов'язок творця створити винахід, промисловий зразок чи інший об'єкт промислової власності, оскільки ні творець, ні замовник не можуть знати напевне, чи буде досягнутий відповідний творчий результат і чи відповідатиме він умовам надання правової охорони. За договором може лише виникати зобов'язання щодо проведення певних робіт, результати яких можуть містити об'єкти, щодо яких можливим є набуття майнових прав інтелектуальної власності. Такі відносини мають опосередковуватися передбаченим главою 62 ЦК України договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт.

Обґрунтовано позицію, що поряд із обов'язком щодо створення об'єкта договір творчого замовлення повинен передбачати набуття замовником майнових прав інтелектуальної власності на створений об'єкт у повному обсязі або надання йому права на використання такого об'єкта у визначеній договором сфері.

Зазначено, що договір на створення відповідного об'єкта, укладений замовником із юридичною особою (ІТ-компанією, дизайнерським агентством, рекламним агентством тощо), не може кваліфікуватися як

договір творчого замовлення, оскільки обов'язковою його стороною є творець об'єкта – фізична особа. Такий договір варто розглядати як непоіменованій договір щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності (п. 5 ч. 1 ст. 1107 ЦК України).

Розділ 5 «Захист майнових прав інтелектуальної власності» складається із чотирьох підрозділів.

Підрозділ 5.1. «Загальнотеоретична характеристика захисту майнових прав інтелектуальної власності» присвячений захисту майнових прав інтелектуальної власності, що полягає у застосуванні способів захисту у разі порушення майнових прав інтелектуальної власності. Попри існування загальної норми ст. 19 ЦК України, вести мову про можливість самозахисту майнових прав інтелектуальної власності доволі проблематично. Передбачена ст. 52¹ ЗУ «Про авторське право і суміжні права» процедура не може вважатися самозахистом, оскільки у цьому випадку припинення порушення авторських та (або) суміжних прав відбувається не в результаті дій праволодильця, вчинюваних від його імені адвокатом, а відповідних дій власника веб-сайту та (або) веб-сторінки, а в окремих випадках – постачальника послуг хостингу.

Дисертант виходить із того, що основним елементом у механізмі захисту досліджуваних прав є цивільно-правові способи їх захисту, під якими можна розуміти визначені законом, договором або судом заходи, спрямовані на припинення порушення майнових прав інтелектуальної власності, відновлення становища, яке існувало до порушення, відшкодування завданих порушенням майнових втрат та (або) моральної шкоди.

Зазначено, що визначені законом способи захисту майнових прав інтелектуальної власності передбачаються: 1) спеціальними нормами про захист прав інтелектуальної власності на конкретний об'єкт (наприклад, ст. 52 ЗУ «Про авторське право і суміжні права»); 2) загальноінститутційними нормами про захист права інтелектуальної власності (ст. 432 ЦК України); 3) загальногалузевими нормами про захист цивільних прав та інтересів (ст. 16 ЦК України).

Звернуто увагу на те, що однією із найбільш серйозних методологічних проблем у сфері захисту майнових прав інтелектуальної власності є те, що ст. 432 ЦК України сформульована таким чином, що фактично унеможливує застосування її положень як норм прямої дії. На думку дисертанта, існування цієї статті буде виправданим тоді, коли передбачені у ній способи захисту застосовуватимуться незалежно від того, чи конкретизовано підстави їх застосування у спеціальному законодавстві.

У підрозділі 5.2. «Припинювальні способи захисту майнових прав інтелектуальної власності» проаналізовано способи захисту, спрямовані на припинення порушення майнових прав інтелектуальної власності.

У роботі зазначено, що метою захисту у випадку неправомірного використання об'єкта іншою особою є: 1) припинення такої дії; 2) унеможливлення в юридичному сенсі вчинення такої дії в майбутньому. Лише в такому випадку забезпечуватиметься ефективний захист порушених прав праволодільця. Виходячи із цього та беручи до уваги необхідність гармонізації законодавства України із правом ЄС та виконання вимог Угоди про асоціацію, запропоновано закріпити у ч. 2 ст. 432 ЦК України такий спосіб захисту майнових прав інтелектуальної власності, як заборона неправомірного використання об'єкта права інтелектуальної власності конкретним способом (способами).

Наголошено на необхідності розмежування зазначеного способу захисту, з одного боку, і передбачених п. п. 1, 2 ч. 2 ст. 432 ЦК України заходів, з іншого боку. Зазначено, що застосування негайних заходів щодо запобігання порушенню права інтелектуальної власності та збереження відповідних доказів, а також зупинення пропуску через митний кордон України товарів, імпорт чи експорт яких здійснюється з порушенням права інтелектуальної власності, не є способами захисту майнових прав інтелектуальної власності, а застосовуються в порядку забезпечення доказів або забезпечення позову.

Дисертантом наголошено на неправильності положень ст. ст. 469, 479, 499 ЦК України, що передбачають визнання недійсними майнових прав інтелектуальної власності. Адже суб'єктивне право як таке не може бути визнано недійсним – таким може бути визнано юридичний акт, що є підставою набуття цього права. У зв'язку із цим обґрунтовано позицію, що у разі порушення майнових прав інтелектуальної власності внаслідок видачі іншій особі патенту чи свідоцтва доцільним є застосування у сукупності таких способів захисту: 1) визнання незаконним і скасування рішення, що стало підставою для державної реєстрації майнових прав інтелектуальної власності; 2) скасування державної реєстрації майнових прав інтелектуальної власності; 3) визнання недійсним охоронного документа (патенту, свідоцтва).

У підрозділі 5.3. «Відновлювальні способи захисту майнових прав інтелектуальної власності» розглянуто способи захисту, спрямовані на відновлення становища, яке існувало до порушення майнових прав інтелектуальної власності. У міжнародних документах щодо таких способів захисту вжито термін «виправні заходи» (*corrective measures*), до яких віднесено вилучення з комерційних каналів товарів, виготовлених або введених в оборот із порушенням права інтелектуальної власності, вилучення матеріалів та знарядь, які використовувалися переважно для виготовлення таких товарів.

Зазначено, що при застосуванні такого способу захисту, як вилучення з цивільного обороту товарів, виготовлених або введених у цивільний оборот

з порушенням права інтелектуальної власності та знищення таких товарів, потрібно враховувати вимоги процесуального законодавства. У зв'язку з цим висловлено позицію, що за рішенням суду може бути вилучено товар, виготовлений або введений у цивільний оборот з порушенням права інтелектуальної власності, лише в осіб, які були відповідачами по справі.

Наголошено на необхідності розмежування вилучення з цивільного обороту товарів, виготовлених або введених у цивільний оборот з порушенням права інтелектуальної власності, та матеріалів і знарядь, які використовувалися переважно для виготовлення таких товарів, як цивільно-правових способів захисту порушених прав, з одного боку, та конфіскації відповідних товарів, матеріалів і знарядь, що є публічно-правовою санкцією за вчинене адміністративне чи кримінальне правопорушення.

У підрозділі 5.4. «Компенсаційні способи захисту майнових прав інтелектуальної власності» проведено аналіз тих способів захисту, які спрямовані на компенсацію завданих порушенням майнових прав інтелектуальної власності майнових втрат та (або) моральної (немайнової) шкоди.

На основі аналізу судової практики дисертантом звернуто увагу на недостатню ефективність такого способу захисту майнових прав інтелектуальної власності, як відшкодування збитків, які переважно полягають в упущеній вигоді. У зв'язку з цим у зазначеній сфері особливої актуальності набувають альтернативні щодо відшкодування збитків способи захисту, до яких належить компенсація за порушення майнових прав інтелектуальної власності.

У роботі зазначено, що внесені у 2018 р. зміни до ст. 52 ЗУ «Про авторське право і суміжні права», загалом сприяють гармонізації законодавства України про інтелектуальну власність із правом ЄС та відповідають практиці застосування даного способу захисту у більшості європейських країн. Водночас, звернуто увагу на необґрунтованість запровадження норми, що передбачає стягнення за умисні порушення компенсації у вигляді потроєної суми відповідних платежів.

Обґрунтовано позицію, що компенсація як спосіб захисту майнових прав інтелектуальної власності повинна мати універсальний для даної сфери характер і застосовуватись для захисту прав на різні об'єкти інтелектуальної власності. Відповідно, можливість стягнення компенсації за порушення майнових прав інтелектуальної власності як паушальної суми, замість відшкодування збитків, доцільно передбачити у п. 5 ч. 2 ст. 432 ЦК України, замінивши нею «разове грошове стягнення». Причому, на відміну від існуючої редакції зазначеної статті, відповідна норма мала би бути сформульована, як норма прямої дії. Це дозволить усунути існуючий сьогодні дисбаланс рівня захисту майнових авторських та суміжних прав, прав на сорти рослин, з одного боку, та прав на винаходи, корисні моделі,

промислові зразки, торговельні марки та інші об'єкти, для яких законодавство наразі не передбачає можливості застосування компенсації як альтернативного щодо відшкодування збитків способу захисту.

Звернуто увагу на проблемні питання, які виникають у практиці Європейського Суду Справедливості щодо відшкодування моральної шкоди, завданої порушенням майнових прав інтелектуальної власності. У зв'язку з цим відзначено, що законодавство України у цьому відношенні передбачає більш чітке регулювання у порівнянні із Директивою 2004/48, позиціонуючи відшкодування збитків і відшкодування моральної (немайнової) шкоди як самостійні способи захисту прав.

Дисертантом на основі аналізу вітчизняного законодавства і судової практики конкретизовано, у чому може полягати моральна (немайнова) шкода при порушенні майнових прав інтелектуальної власності, та запропоновано закріпити у ст. 432 ЦК України норму, яка б передбачала даний спосіб захисту.

ВИСНОВКИ

У дисертації проведено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукової проблеми, що полягає у формуванні теоретичної концепції майнових прав інтелектуальної власності з позиції регулятивних та охоронних цивільних правовідносин. Основні висновки дисертаційного дослідження, що розширюють і доповнюють винесені на захист положення наукової новизни, полягають у такому:

1. Майнові права інтелектуальної власності є окремим видом суб'єктивних цивільних прав, що характеризуються такими сутнісними ознаками: існують в абсолютних правовідносинах, мають економічний зміст, забезпечують задоволення майнових інтересів їх суб'єкта, виникають щодо визначеного законом кола нематеріальних благ – об'єктів права інтелектуальної власності.

2. На підставі аналізу співвідношення між поняттями «об'єкт права інтелектуальної власності» та «результат інтелектуальної, творчої діяльності», які одночасно вживаються у законодавстві України, доведено, що вони не є тотожними: не кожен об'єкт права інтелектуальної власності є результатом інтелектуальної, зокрема творчої, діяльності, так само, як і не кожен результат інтелектуальної діяльності є об'єктом права інтелектуальної власності.

3. Сформульовано авторську позицію, що зміст майнових прав інтелектуальної власності становлять права щодо використання об'єкта цих прав. Під використанням об'єкта права інтелектуальної власності запропоновано розуміти вилучення його корисних властивостей шляхом вчинення дій щодо нього та (або) матеріального об'єкта, в якому його

виражено, у спосіб, який передбачений законом або впливає зі змісту закону чи характеру такого об'єкта права інтелектуальної власності.

4. Обґрунтовано, що випадки вільного використання об'єктів не можна розглядати ні як обмеження, ні як винятки в майнових правах інтелектуальної власності. Стосовно випадків вільного використання об'єктів права інтелектуальної власності діє принцип їх вичерпного визначення у законі, а тому неприпустимим є їх розширене тлумачення.

5. Сформульовано визначення підстав набуття майнових прав інтелектуальної власності як конкретних обставин, з настанням яких, відповідно до ЦК України чи іншого закону, пов'язується виникнення в особи майнових прав інтелектуальної власності на певний об'єкт. Доведено доцільність їх відмежування від умов набуття зазначених прав (умови патентоздатності винаходу, умови надання правової охорони торговельній марці тощо).

6. Уточнено, що первісними підставами набуття майнових авторських і суміжних прав є правомірні дії – створення твору, здійснення виконання, вироблення фонограми (відеограми) та здійснення першої трансляції передачі (програми) організації мовлення. Наголошено на необґрунтованості висловленої у літературі позиції, згідно з якою набуття майнових авторських прав пов'язується із фактом оприлюднення твору.

7. Визначено, що первісною підставою набуття майнових прав інтелектуальної власності на об'єкти патентного права є юридичний склад, який утворюють два елементи: 1) створення об'єкта, який відповідає встановленим законом вимогам; 2) державна реєстрація права інтелектуальної власності на такий об'єкт.

8. Уточнено первісні підстави набуття майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку залежно від порядку набуття таких прав: 1) при національній реєстрації – державна реєстрація зазначених прав; 2) при міжнародній реєстрації – юридичний склад, елементами якого є міжнародна реєстрація знака Міжнародним бюро ВОІВ та відсутність рішення Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України про відмову у наданні правової охорони знаку на території України; 3) при визнанні торговельної марки добре відомою – рішення Апеляційної палати Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (за відсутності спору про право) або рішення суду (за наявності спору про право) про визнання торговельної марки добре відомою в Україні.

9. Запропоновано поділ способів використання об'єктів права інтелектуальної власності залежно від того, на що спрямована відповідна дія, на:

– прямі – полягають у вчиненні дій безпосередньо щодо самих цих об'єктів (для об'єктів авторського права та суміжних прав – вторинне

надання об'єкту будь-якої об'єктивної форми; для об'єктів патентного права – практичне втілення (реалізація) ідеї, що становить зміст технічного (технологічного) чи дизайнерського рішення у конкретному продукті (виробі) чи процесі; для компонувань напівпровідникових виробів – практичне втілення (реалізація) ідеї в конкретному виробі або вторинне надання йому об'єктивної форми; для засобів індивідуалізації – застосування позначення для індивідуалізації суб'єкта та (або) його товарів та (або) послуг);

– опосередковані – полягають у вчиненні дій, пов'язаних із цивільним оборотом матеріальних носіїв, у яких виражено (втілено, застосовано) відповідний об'єкт права інтелектуальної власності.

10. Враховуючи, що опублікування твору є збірним поняттям, яке охоплює низку інших, самостійних способів використання твору (публічне виконання, публічний показ тощо), зроблено висновок щодо недоцільності виокремлення у ст. 441 ЦК України опублікування у якості самостійного способу використання твору.

11. Зважаючи на відсутність чіткого законодавчого регулювання та однозначних підходів судової практики стосовно наслідків реєстрації торговельної марки, якою можуть бути введені в оману споживачі щодо географічного місця походження товару або послуги, обґрунтовано доцільність доповнення ст. 6 ЗУ «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» нормою, яка б унеможливила набуття майнових прав інтелектуальної власності на таку торговельну марку.

12. Обґрунтовано позицію, що сутнісною ознакою договорів, які опосередковують динаміку майнових прав інтелектуальної власності, що визначає їх самостійне місце в системі інститутів договірної власності, є їх спрямованість на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Предметом таких договорів виступають майнові права інтелектуальної власності.

13. На підставі аналізу правовідносин за ліцензійними договорами про надання різних видів ліцензій зроблено висновок, що ліцензійний договір про надання невиключної ліцензії не передбачає переходу до ліцензіата майнових прав інтелектуальної власності. Ліцензійні договори про надання виключної та одиначної ліцензій передбачають набуття ліцензіатом в обмеженому договором обсязі на певний строк майнових прав інтелектуальної власності, які діють щодо невизначеного кола осіб, окрім ліцензіара, з яким ліцензіат перебуває у зобов'язальному правовідношенні.

14. Доведено, що положення законодавства України щодо можливості часткового передання майнових прав інтелектуальної власності мають обмежену сферу застосування і можуть стосуватися лише окремих випадків передання майнових прав на частину об'єкта (відповідно до чинного

законодавства, це може стосуватися об'єктів авторського права і суміжних прав, торговельних марок).

15. Обґрунтовано позицію, що підставою набуття господарським товариством майнових прав інтелектуальної власності, які вносяться як вклад до статутного чи складеного капіталу при його створенні, виступає юридичний склад, елементами якого є: 1) засновницький договір (договір про заснування товариства з обмеженою (додатковою) відповідальністю) або рішення засновників про створення товариства з обмеженою (додатковою) відповідальністю, рішення установчих зборів акціонерного товариства; 2) державна реєстрація господарського товариства як юридичної особи. Для об'єктів права промислової власності, набуття майнових прав на які пов'язується із державною реєстрацією, ще одним елементом юридичного складу виступатиме державна реєстрація передання таких прав.

16. Доведено, що сферою застосування договору творчого замовлення є відносини щодо створення об'єктів авторського права, а також виконань, за умови здійснення запису останніх з метою його подальшого використання замовником.

17. Запропоновано розуміння способів захисту майнових прав інтелектуальної власності як визначених законом, договором або судом заходів, спрямованих на припинення порушення майнових прав інтелектуальної власності, відновлення становища, яке існувало до порушення, відшкодування завданих порушенням майнових втрат та (або) моральної шкоди.

18. Обґрунтовано доцільність запровадження до ЗУ «Про виконавче провадження» норми, яка би передбачала накладення штрафу за невиконання рішення суду, яким боржнику заборонено неправомірне використання об'єкта права інтелектуальної власності у відповідний спосіб (способи).

19. Обґрунтовано позицію, що існуюча судова практика захисту майнових прав на торговельну марку не узгоджується із положенням ст. 46 Угоди TRIPS, а, відтак, має бути переглянута. Належним способом захисту майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку потрібно вважати вилучення контрафактних товарів. І лише якщо порушник доведе існування виняткових обставин, про які йдеться у ст. 46 Угоди TRIPS, може бути застосовано такий спосіб захисту, як усунення незаконно використаної торговельної марки із відповідних товарів.

20. Обґрунтовано доцільність закріплення у ст. 432 ЦК України норми, яка б передбачала серед способів захисту права інтелектуальної власності відшкодування моральної шкоди, яка полягає у негативних наслідках немайнового характеру, яких зазнав правоволоділець унаслідок неправомірного використання об'єкта: 1) фізична особа – у вигляді

душевних страждань чи приниження честі та (або) ділової репутації;
2) юридична особа – у вигляді порушення недоторканності ділової репутації.

21. Перспективи подальших досліджень приватно-правового механізму набуття, здійснення та захисту майнових прав інтелектуальної власності полягають у вивченні та аналізі позитивного досвіду держав-членів ЄС щодо правового регулювання відносин інтелектуальної власності, зокрема, в частині особливостей здійснення та захисту авторського права та суміжних прав у цифровому середовищі, правової охорони комп'ютерних програм та баз даних, винаходів у галузі біотехнологій, компонувань напівпровідникових виробів, географічних зазначень тощо. Це справить позитивний вплив на розвиток вітчизняної цивілістичної доктрини у сфері права інтелектуальної власності, сприятиме подальшому удосконаленню національного законодавства України про інтелектуальну власність та формуванню єдиної правозастосовчої практики.

На основі наведених вище висновків підготовлено проєкт змін до законодавства України у сфері інтелектуальної власності, який подано в Додатку 2 до дисертації.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографія:

1. Якубівський І. Є. Набуття, здійснення та захист майнових прав інтелектуальної власності в Україні: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 522 с.

Підручник:

2. Коссак В. М., Якубівський І. Є. Право інтелектуальної власності: підручник. Київ: Істина, 2007. 208 с. (глави 5–9, 12–18).

Науково-практичні коментарі:

3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / за ред. В. М. Коссака. Київ: Істина, 2004. 976 с. (коментар до глав 39–42, 75).

4. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. Вид. 2-ге, змін. і доп. / за ред. В. М. Коссака. Київ: Істина, 2008. 992 с. (коментар до глав 39–42, 75).

5. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / за ред. В. М. Коссака. Київ: Правова єдність, 2010. 672 с. (коментар до глав 16, 34).

Статті, що опубліковані у наукових фахових виданнях:

6. Якубівський І. Є. Ліцензійний договір за новим Цивільним кодексом України. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2005. Вип. 41. С. 204–211.

7. Якубівський І. Є. Об'єкт права інтелектуальної власності: проблеми визначення поняття. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2005. Вип. 42. С. 217–224.

8. Якубівський І. Є. Правова природа договору комерційної концесії (франчайзингу). *Університетські наукові записки*. 2006. № 3–4. С. 177–181.

9. Якубівський І. Є. Договори щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності за законодавством України. *Підприємництво, господарство і право*. 2007. № 8. С. 15–18.

10. Якубівський І. Є. Правові засади внесення майнових прав інтелектуальної власності до статутного капіталу господарського товариства. *Юридична Україна*. 2009. № 3. С. 58–63.

11. Якубівський І. Є. Правове регулювання строків чинності майнових прав інтелектуальної власності. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право»*. 2010. № 929. Спецвипуск. С. 384–387.

12. Якубівський І. Є. Проблеми правового регулювання майнових авторських прав. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2011. № 5 (61). С. 9–14.

13. Якубівський І. Є. Юридична природа права на плату (винагороду) в авторському праві. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2012. № 5. С. 10–16.

14. Якубівський І. Є. Виключність майнових прав інтелектуальної власності крізь призму цивільно-правової доктрини. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2013. № 3. С. 3–9.

15. Якубівський І. Є. Про юридичну природу договорів між організаціями колективного управління і суб'єктами авторського права та суміжних прав. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2013. № 5. С. 25–31.

16. Якубівський І. Є. Майнові права інтелектуальної власності як об'єкти цивільного обороту. *Право та інновації*. 2014. № 4. С. 30–38.

17. Якубівський І. Є. Територіальні межі майнових прав інтелектуальної власності. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2015. Вип. 61. С. 348–357.

18. Якубівський І. Є. Юридична природа публічних ліцензій у сфері авторського права і суміжних прав. *Право та інновації*. 2015. № 2. С. 19–26.

19. Якубівський І. Є. Використання твору в авторському праві. *Право та інновації*. 2015. № 4. С. 65–71.

20. Якубівський І. Є. Виникнення майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. *Часопис цивілістики*. 2015. Вип. 18. С. 223–228.

21. Якубівський І. Є. Часткове передання майнових прав інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2016. № 1. С. 17–24.

22. Якубівський І. Є. Здійснення майнових прав інтелектуальної власності вищими навчальними закладами. *Право та інновації*. 2016. № 2. С. 90–96.

23. Якубівський І. Є. Межі здійснення майнових прав інтелектуальної власності в контексті конкурентного законодавства. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 3. С. 59–64.

24. Якубівський І. Є. Договірні відносини зі створення за замовленням об'єктів права інтелектуальної власності. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 7. С. 31–36.

25. Якубівський І. Є. Проблеми набуття майнових прав інтелектуальної власності на географічне зазначення. *Право України*. 2016. № 11. С. 159–166.

26. Якубівський І. Є. Методологічні засади правового регулювання договірних відносин щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 59–63.

27. Якубівський І. Є. Заборона неправомірного використання об'єкта як спосіб захисту майнових прав інтелектуальної власності. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С. 68–72.

28. Якубівський І. Є. Компенсація за порушення майнових прав інтелектуальної власності: проблеми теорії і практики. *Право України*. 2019. № 1. С. 256-269.

Статті в іноземних виданнях:

29. Yakubivsky I. Regulacje prawne stosunków umowno-gospodarczych na Ukrainie z udziałem podmiotów zagranicznych. *Warunki podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej w regionach przygranicznych Polski i Ukrainy: monografia / pod red. R. Biskupa, M. Ganczar*. Lublin: Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, 2007. S.103-114.

30. Якубивский И. Е. Имущественные права интеллектуальной собственности как вклад в уставной (сложенный) капитал хозяйственного общества по законодательству Украины. *Юрист*. 2006. № 2. С. 58–61.

31. Якубивский И. Е. Абсолютный характер имущественных прав интеллектуальной собственности. *Наука. Общество. Государство: Электронный научный журнал*. 2013. № 3. URL: esj.pnzgu.ru/page/12406.

32. Yakubivsky I. The Exercising of Intellectual Property Rights by Some Categories of Natural Persons. *Studia z Zakresu Prawa, Administracji i Zarządzania Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy*. Bydgoszcz: Instytut Prawa, Administracji i Zarządzania, 2015. T. 7. S. 61–70.

33. Якубивський І. Е. Осуществление имущественных прав интеллектуальной собственности, принадлежащих нескольким лицам, по законодательству Украины. *Legea și viața*. 2015. № 8/2. С. 120–123.

34. Якубивський І. Е. Возмещение морального (неимущественного) вреда как способ защиты имущественных прав интеллектуальной собственности. *Legea și viața*. 2018. № 1/2. С. 137–141.

Праці апробаційного характеру:

35. Якубивський І. Є. Законодавство про інтелектуальну власність і Господарський кодекс України: проблеми співвідношення. *Розвиток цивільного законодавства України: шляхи подолання кодифікаційних протиріч: матер. міжнарод. наук.-практ. конф.; м. Київ, 28–29 вересня 2006 р.* Київ: Вид-во Київського нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, 2006. С. 322–325.

36. Якубивський І. Є. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності: проблеми законодавчого регулювання. *Актуальні проблеми правознавства: тези доп. і наук. повідомл. учасн. наук. конф. молодих учених і здобувачів / за заг. ред. проф. М. І. Панова.* Харків: Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 2006. С. 118–121.

37. Якубивський І. Є. Проблеми правового регулювання договірних відносин у сфері інтелектуальної власності. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матер. XIII регіон. наук.-практ. конф.* Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2007. С. 367–369.

38. Якубивський І. Є. Методологічні проблеми відшкодування збитків, заподіяних порушенням прав інтелектуальної власності. *Методологія приватного права: сучасний стан та перспективи розвитку: зб. матер. другої міжнарод. наук.-практ. конф.; м. Київ, 22–23 травня 2009 р.* Київ: НДІ прив. права і підпр. АПРн України, 2009. С. 394–399.

39. Якубивський І. Є. Право інтелектуальної власності крізь призму Господарського кодексу України. *Актуальні проблеми реформування земельних, екологічних, аграрних та господарських правовідносин в Україні: зб. наук. праць за результатами міжнарод. наук.-практ. конф.; м. Хмельницький, 14–15 травня 2010 р.* Хмельницький: Видавництво ХУУП, 2010. С. 318–322.

40. Якубивський І. Є. Цивільно-правові способи захисту патентних прав в Україні. *Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: зб. матер. I всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. 10-й річниці святкування Міжнародного дня інтелектуальної власності; м. Одеса, 16 червня 2010 р.* Одеса: ОНЮА, 2010. С. 107–110.

41. Якубивський І. Є. Проблеми застосування законодавства у сфері авторського права. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матер. XVII регіон. наук.-практ. конф.; 3–4 лютого 2011 р., м. Львів.* Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. С. 209–210.

42. Якубівський І. Є. Майнові права інтелектуальної власності: проблеми правового регулювання. *Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: матер. II всеукр. наук.-практ. конф.; 11 червня 2011 р., м. Одеса / за ред. О. І. Харитонової*. Одеса: НУ ОЮА, 2011. С. 34–37.

43. Якубівський І. Є. До питання про правову природу ліцензійного договору. *Актуальні проблеми цивільного, сімейного та міжнародного приватного права (Матвєєвські цивілістичні читання): матер. міжнарод. наук.-практ. конф.; м. Київ, 10 листопада 2011 р.* Київ: КНТ, 2012. С. 414–416.

44. Якубівський І. Є. Майнові авторські права: проблеми правового регулювання. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матер. XVIII регіон. наук.-практ. конф.; м. Львів, 26–27 січня 2012 р.* Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. С. 219–220.

45. Якубівський І. Є. Авторське право на службовий твір: окремі проблеми правового регулювання. *Актуальні проблеми цивільного, житлового та сімейного законодавства: матер. міжнарод. наук.-практ. конф., присвяч. 90-річчю з дня народж. д-ра юрид. наук, проф. В. П. Маслова; м. Харків, 16 березня 2012 р. / редкол.: Борисова В. І. (відп. ред.) та ін.; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого»*. Харків: Право, 2012. С. 258–261.

46. Якубівський І. Є. Підстави виникнення права на плату (винагороду) за використання твору в авторському праві. *Розвиток права інтелектуальної власності в умовах інформаційного суспільства: шості цивіліст. читання, присвяч. пам'яті проф. О. А. Підопригори: збірн. наук. доп. і ст.; 22 березня 2012 р.* Київ: Вид.-полігр. центр «Київський університет», 2013. С. 232–237.

47. Якубівський І. Є. Контрафакція в контексті захисту права інтелектуальної власності. *Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: захист від контрафакції, піратства та плагіату: матер. III всеукр. наук.-практ. конф.; м. Одеса, 9 жовтня 2012 р. / за заг. ред. О. І. Харитонової; упорядн.: Р. Є. Еннан, Г. О. Ульянова*. Одеса: НУ ОЮА, 2012. С. 274–278.

48. Якубівський І. Є. Майнові права інтелектуальної власності як абсолютні права. *Актуальні проблеми цивільного, сімейного та міжнародного приватного права (Матвєєвські цивілістичні читання): матер. міжнарод. наук.-практ. конф.: у 2 т.; м. Київ, 19 жовтня 2012 р.* Київ: ТОВ «Білоцерківдрук», 2013. Т. 2. С. 133–137.

49. Якубівський І. Є. Особливості закріплення прав інтелектуальної власності на окремі об'єкти. *Актуальні питання інтелектуальної власності та інноваційного розвитку: матер. міжнар. наук.-практ. конф.; м. Харків, 15–16 листопада 2012 р. / редкол.: С. М. Прилипко, Ю. Є. Атаманова, К. В. Єфремова*. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2012. С. 60–63.

50. Якубівський І. Є. Проблеми захисту майнових прав інтелектуальної власності. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матер. XIX звіт. наук.-практ. конф.*; м. Львів, 7–8 лютого 2013 р. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. С. 188–190.

51. Якубівський І. Є. Об'єкти майнових прав інтелектуальної власності. *Актуальні проблеми науки і практики цивільного, житлового та сімейного права: матер. міжнарод. наук.-практ. конф., присвяч. 91-річчю з дня народж. д-ра юрид. наук, проф. В. П. Маслова; м. Харків, 15 лютого 2013 р.* / відп. за вип. В. І. Борисова; Нац. ун-т «Юрид. України ім. Ярослава Мудрого». Харків: Право, 2013. С. 231–235.

52. Якубівський І. Є. Исключительность как признак имущественных прав интеллектуальной собственности. *Актуальные вопросы интеллектуальной собственности: сб. докл. XX международ. научно-практ. конф.*; г. Киев, 21–23 февраля 2013 г. Киев: ООО «Информационные системы», 2013. С. 118–122.

53. Якубівський І. Є. Відшкодування моральної (немайнової) шкоди як спосіб захисту права інтелектуальної власності. *Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: захист від контрафакції, піратства і плагіату: матер. IV всеукр. наук.-практ. конф.*; м. Одеса, 26 квітня 2013 р. / за заг. ред. О. І. Харитонової. Одеса: Вид. Букаєв В. В., 2013. С. 50–52.

54. Якубівський І. Є. Щодо відплатності ліцензійного договору на використання твору. *Проблеми цивільного права та процесу: матер. міжнарод. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті О. А. Пушкіна; м. Харків, 25 травня 2013 р.* Харків: Нац. ун-т внутр. справ, 2013. С. 220–224.

55. Якубівський І. Є. Зміст майнових прав інтелектуальної власності. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матер. XX звіт. наук.-практ. конф.*; м. Львів, 6–7 лютого 2014 р. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. С. 238–240.

56. Якубівський І. Є. Про негативну складову в структурі виключних прав. *Проблеми цивільного права та процесу: матер. міжнарод. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті О. А. Пушкіна; м. Харків, 7 червня 2014 р.* Харків: Нац. ун-т внутр. справ, 2014. С. 162–165.

57. Якубівський І. Є. Об'єкти цивільних правовідносин у сфері трансферу технологій. *Актуальні напрями правового забезпечення інноваційної та інвестиційної політики в Україні: матер. всеукр. наук.-практ. конф.*; м. Харків, 14 листопада 2014 р. / редкол.: С. М. Прилипко, Ю. Є. Атаманова, С. В. Глібоко, К. В. Єфремова; НДІ прав. забезпечення інновац. розвитку НАПрН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2014. С. 204–207.

58. Якубівський І. Є. Проблеми набуття майнових авторських прав. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матер.*

XXI звіт. наук.-практ. конф.; м. Львів, 12–13 лютого 2015 р.: у 2 ч. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. Ч. 1. С. 235–237.

59. Якубівський І. Є. Виникнення майнових прав інтелектуальної власності на програми (передачі) організацій мовлення. *Актуальні проблеми приватного права: матер. міжнарод. наук.-практ. конф., присвяч. 93-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф. В. П. Маслова; м. Харків, 27 лютого 2015 р.* Харків: Право, 2015. С. 216–219.

60. Якубівський І. Є. Підстави набуття прав на торговельну марку в Україні. *Právna veda a prax v tret'om tisícročí: zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie; Košice, 27–28 február 2015.* Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2015. S. 82–85.

61. Якубівський І. Є. Положення Конституції України про інтелектуальну власність: проблеми реформування. *Реформування законодавства України в умовах інтеграції до Європейського Союзу: матер. всеукр. наук.-практ. конф. (з міжнарод. участю); м. Тернопіль, 27 березня 2015 р.* Тернопіль: Вектор, 2015. С. 147–151.

62. Якубівський І. Є. Підстави та умови набуття майнових прав інтелектуальної власності. *П'ять юридичні диспути з актуальних проблем приватного права, присвячені пам'яті Є. В. Васьковського: матер. міжнарод. наук.-практ. конф.; м. Одеса, 22 травня 2015 р.* / відп. ред. І. С. Канзафарова; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечнікова. Одеса: Астропринт, 2015. С. 276–281.

63. Якубівський І. Є. Проблеми правового регулювання ліцензій на використання об'єктів права інтелектуальної власності. *Сучасні актуальні проблеми права інтелектуальної власності в країнах Центрально-Східної Європи: теорія, методологія, практика: зб. наук. праць за матер. всеукр. наук.-метод. семінару; м. Львів, 28 червня 2015 р.* / редкол.: Ю. Л. Бошицький, Р. Б. Шишка, У. Б. Андрусів, О. В. Чернецька. Львів: Галицька видавнича спілка, 2015. С. 49–53.

64. Якубівський І. Є. Створення результату творчої діяльності як юридичний факт. *Юридичні факти в системі правового регулювання: зб. наук. праць. матер. VI міжнарод. наук.-практ. конф.; м. Київ, 26 листопада 2015 р.* / за заг. ред. Н. М. Пархоменко, М. М. Шумила, І. О. Ізарової. Київ: ВД «Дакор», 2015. С. 606–611.

65. Якубівський І. Є. Про конструкцію авторського договору та доцільність її збереження у законодавстві України. *Правове забезпечення розвитку національної інноваційної системи в умовах глобалізації: матер. всеукр. наук.-практ. конф.; м. Харків, м. Київ, 11 грудня 2015 р.* / редкол.: С. М. Прилипко, Ю. Є. Атаманова, С. В. Глібко, А. В. Матвєєва. Харків: Право, 2015. С. 162–168.

66. Якубівський І. Є. Сфера застосування договору про створення за замовленням та використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Právna veda a prax: výzvy moderných európskych integračných procesov: zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie; Bratislava, 27–28 novembra 2015. Bratislava: Paneurópska vysoká škola, 2015. S. 66–69.

67. Якубівський І. Є. Момент набуття майнових прав інтелектуальної власності за договором. *Актуальні проблеми приватного права: матер. наук.-практ. конф., присвяч. 94-ї річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф. В. П. Маслова; м. Харків, 19 лютого 2016 р.* Харків: Право, 2016. С. 203–206.

68. Якубівський І. Є. Сфера застосування договору про створення за замовленням та використання об'єкта права інтелектуальної власності. *Приватне право і європейська інтеграція: тенденції та перспективи: матер. VI міжнарод. цивіліст. форуму; м. Київ, 14–15 квітня 2016 р.* / відп. ред. Р. А. Майданик. Київ: ТОВ «Білоцерківдрук», 2016. С. 265–267.

69. Якубівський І. Є. Способи використання об'єктів патентного права. *Проблеми цивільного права та процесу: матер. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті О. А. Пушкіна; м. Харків, 27 травня 2016 р.* Харків: Нац. ун-т внутр. справ, 2016. С. 87–90.

70. Якубівський І. Є. Межі здійснення майнових прав інтелектуальної власності в контексті неприпустимості порушення особистих немайнових прав фізичної особи. *Методологія приватного права (теоретичний дискурс та практичне застосування): матер. міжнарод. наук.-теорет. конф.; м. Київ, 10 червня 2016 р.* Київ: НДІ прив. права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2016. С. 273–277.

71. Якубівський І. Є. Особливості здійснення майнових прав інтелектуальної власності малолітніми і неповнолітніми особами. *Актуальні проблеми інтелектуального права: матер. першої всеукр. наук.-практ. конф.; м. Львів, 23 вересня 2016 р.* Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. С. 163–168.

72. Якубівський І. Є. Державні вищі навчальні заклади та наукові установи як суб'єкти майнових прав інтелектуальної власності. *Юридичні особи публічного права: участь у цивільному обороті (Матвеевські цивілістичні читання): матер. міжнарод. наук.-практ. конф.; м. Київ, 8 листопада 2016 р.* / відп. ред. Р. А. Майданик. Київ: ТОВ «Білоцерківдрук», 2016. С. 126–129.

73. Якубівський І. Є. Договір як підстава набуття майнових прав інтелектуальної власності. *Актуальні проблеми приватного права: договір як правова форма регулювання приватних відносин: матер. наук.-практ. конф., присвяч. 95-ї річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф. В. П. Маслова; м. Харків, 17 лютого 2017 р.* Харків: Право, 2017. С. 223–226.

74. Якубівський І. Є. Концептуальні проблеми визначення змісту майнових прав інтелектуальної власності. *Проблеми цивільного права та процесу: тези доп. учасн. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті*

О. А. Пушкіна; м. Харків, 19–20 травня 2017 р. Харків: Нац. ун-т внутр. справ, 2017. С. 129–132.

75. Якубівський І. Є. Проблемні аспекти застосування Цивільного кодексу України до відносин у сфері інтелектуальної власності. *Методологія цивільного (приватного) права України в умовах європеїзації (Матвєєвські цивілістичні читання): матер. міжнарод. наук.-практ. конф.; м. Київ, 27 жовтня 2017 р.* Київ: ТОВ «Білоцерківдрук», 2018. С. 207–212.

76. Якубівський І. Є. Способи захисту майнових прав інтелектуальної власності. *Проблеми подальшого вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних прав: матер. наук.-практ. конф., присв. пам'яті проф. Ч. Н. Азімова; м. Харків, 21 грудня 2017 р.* Харків: Б. в., 2017. С. 192–196.

77. Якубівський І. Є. Загальнотеоретична характеристика захисту майнових прав інтелектуальної власності. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матер. XXIV звіт. наук.-практ. конф.; м. Львів, 7–8 лютого 2018 р.: у 2 ч.* Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. Ч. 1. С. 185–187.

78. Якубівський І. Є. Відшкодування збитків, завданих порушенням майнових прав інтелектуальної власності: європейський досвід та українські перспективи. *Розвиток сучасного приватного права в країнах Європи: матер. VIII міжнарод. цивіліст. форуму; м. Київ, 19–20 квітня 2018 р. /* відп. ред. Н. С. Кузнецова. Київ: ТОВ «Білоцерківдрук», 2018. С. 265–271.

79. Якубівський І. Є. Про юридичну природу майнових прав інтелектуальної власності. *Проблеми цивільного права та процесу: тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. світлій пам'яті О. А. Пушкіна; м. Харків, 25 травня 2018 р.* Харків: ХНУВС, 2018. С. 230–233.

80. Якубівський І. Є. Проблеми реформування законодавства України у сфері захисту майнових прав інтелектуальної власності. *Актуальні проблеми приватного права: матер. наук.-практ. конф., присвяч. 97-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф. В. П. Маслової; м. Харків, 22 лютого 2019 р.* Харків: Право, 2019. С. 259–263.

81. Якубівський І. Є. Проблеми правового регулювання вільного використання об'єктів права інтелектуальної власності. *Актуальні проблеми інтелектуального, інформаційного та ІТ права: матер. третьої всеукр. наук.-практ. конф.; м. Львів, 17-18 травня 2019 р.* Львів: Юрид. ф-т Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка, 2019. С. 205-210.

АНОТАЦІЯ

Якубівський І. Є. Проблеми набуття, здійснення та захисту майнових прав інтелектуальної власності в Україні. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право (081 – Право). – Львівський національний університет імені Івана Франка; Львів, 2019.

В роботі проаналізовано юридичну природу майнових прав інтелектуальної власності, їх сутнісні ознаки, об'єкти та зміст. Подано загальнотеоретичну характеристику підстав набуття майнових прав інтелектуальної власності, а також досліджено особливості підстав набуття зазначених прав на об'єкти авторського права і суміжних прав, об'єкти патентного права та на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Проаналізовано поняття здійснення майнових прав інтелектуальної власності, суб'єкти, способи та межі здійснення досліджуваних прав. Надано загальнотеоретичну характеристику договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності та визначено їх місце у системі договірних прав, а також проаналізовано окремі їх види. розкрито загальнотеоретичні аспекти захисту майнових прав інтелектуальної власності, а також проаналізовано окремі цивільно-правові способи захисту цих прав, спрямовані на припинення порушення зазначених прав, відновлення становища, яке існувало до порушення, компенсування завданих порушенням майнових втрат та (або) моральної шкоди.

Обґрунтовані за результатами дослідження теоретичні висновки дозволили сформулювати конкретні пропозиції щодо удосконалення правового регулювання у досліджуваній сфері, які узагальнено у проекті змін до законодавства, поданому у Додатку 2.

Ключові слова: майнові права інтелектуальної власності, правоволоділець, публічна ліцензія, ліцензійний договір, комерційна концесія, захист майнових прав інтелектуальної власності.

АННОТАЦИЯ

Якубивский И. Е. Проблемы приобретения, осуществления и защиты имущественных прав интеллектуальной собственности в Украине. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание научной степени доктора юридических наук по специальности 12.00.03 – гражданское право и гражданский процесс; семейное право; международное частное право (081 – Право). – Львовский национальный университет им. Ивана Франко МОН Украины, Львов, 2019.

В работе проанализирована юридическая природа имущественных прав интеллектуальной собственности, их признаки, объекты и содержание. Представлена общетеоретическая характеристика оснований приобретения имущественных прав интеллектуальной собственности, а также исследованы особенности оснований приобретения указанных прав на объекты

авторского права и смежных прав, объекты патентного права и на средства индивидуализации участников гражданского оборота, товаров и услуг. Проанализирована сущность осуществления имущественных прав интеллектуальной собственности, субъекты, способы и пределы реализации исследуемых прав. Предоставлена общетеоретическая характеристика договоров по распоряжению имущественными правами интеллектуальной собственности, определено их место в системе договорного права, а также проанализированы отдельные их виды. Раскрыты общетеоретические аспекты защиты имущественных прав интеллектуальной собственности, а также проанализированы отдельные гражданско-правовые способы защиты этих прав, направленные на прекращение нарушения указанных прав, восстановление положения, существовавшего до нарушения, компенсацию причиненных нарушением имущественных потерь и (или) морального вреда.

Обоснованные по результатам исследования теоретические выводы позволили сформулировать конкретные предложения по совершенствованию правового регулирования в исследуемой сфере, которые обобщены в проекте изменений законодательства, поданном в Приложении 2.

Ключевые слова: имущественные права интеллектуальной собственности, правообладатель, публичная лицензия, лицензионный договор, коммерческая концессия, защита имущественных прав интеллектуальной собственности.

SUMMARY

Yakubivskyy Ihor. Problems of acquisition, exercising and protection of intellectual property rights in Ukraine. – Qualifying scientific work as a manuscript.

A thesis for the degree of Doctor of Juridical Sciences in specialty 12.00.03. – «Civil Law and Civil Procedure; Family Law; International Private Law» (081 – Law). – Ivan Franko National University of Lviv; Lviv, 2019.

This thesis deals with the research of legal regulation of acquisition, exercising and protection of intellectual property rights.

Chapter 1 «General theoretical characteristic of intellectual property rights as a kind of subjective civil rights» consists of three subchapters, where it was analyzed juridical nature of intellectual property rights, their essential features and content. Based on comprehension of intellectual property rights as a separate category of subjective civil rights, as well as their essential features, there was formulated a doctrinal definition of such rights.

Chapter 2 «Acquisition of intellectual property rights» includes four subchapters, where the author has analyzed the concept and the kinds of grounds

for acquisition of intellectual property rights, and also has observed the features of such grounds for copyright law and related rights law objects, patent law objects, and for means of individualization participant of civil circulation, goods and services.

Chapter 3 «Exercising of intellectual property rights» consists of three subchapters, in which it was analyzed the essence of exercising of intellectual property rights, its subjects, the concept and the kinds of ways of these rights exercising, as well as limits of their exercising. The author has proved the advisability of dividing ways of using intellectual property objects, depending on the direction of the corresponding action, on the direct (the actions directly concerning the intellectual property right objects) and indirect (the actions related with the civil circulation of material objects, in which the corresponding intellectual property object is expressed).

Chapter 4 «Contractual forms of intellectual property rights disposing» contains four subchapters, in which was performed general theoretical characteristic of the contracts on disposing of intellectual property rights and defined their place in the system of contract law, as well as analyzed separate kinds of the contract constructions, which provide giving rights to use of intellectual property object, transfer of intellectual property rights and contractual relations on creation of intellectual property objects. It was formulated the author's definition of a license contract and proved, that such contact is consensual and repayable. It was proved expedient to fixation in CC of Ukraine the rules about a moment of acquisition of intellectual property rights by a contract. Having the purpose to improve the legislative terminology, the author has proposed to change the name of the contract provided in art. 1112 CC of Ukraine to the most laconic term – «contract of creative request».

Chapter 5 «Protection of intellectual property rights» consists of four subchapters, in which it was observed general theoretical aspects of protection of intellectual property rights, and analyzed the particular civil law remedies, oriented to termination of the infringement such rights, restoration of pre-violation position, and indemnification for property and (or) non-property losses. Taking into account a goal orientation of the remedies for protection the author has divided them into three groups: stopping, recovering and compensating. It was substantiated an expedient of fixing in art. 432 CC of Ukraine a special remedy such as «prohibition of illegal using of the intellectual property object» (injunction) as well as the possibility of recovering compensation for violation of intellectual property rights as lump sum, instead of actual damages.

Based on the results of the study, the theoretical conclusions became the basis for concrete proposals to improving the legal regulation in the field of study, which are summarized in the Draft Law on Amendments to the Law.

Keywords: intellectual property rights, rightholder, public license, license contract, commercial concession, protection of intellectual property rights.

Підписано до друку 2019 р. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 1,9. Друк на різнографі.
Наклад 100 прим. Зам. №

Львівський національний університет імені Івана Франка.
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції.
Серія ДК №3059 від 13.12.2007 р.